

Opravična št.:

Up-1084/16

ECLI:

ECLI:SI:USRS:

Akt:

Sodba Vrhovnega sodišča št. I Ips 72264/2010 z dne 13. 10. 2016

Izrek:

Ugotovi se, da je bila pritožnici s sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 72264/2010 z dne 13. 10. 2016 kršena pravica iz 22. člena Ustave.

Evidenčni stavek:

Pritožnica je bila kot subsidiarna tožilka stranka postopka v smislu osme alineje v zvezi s sedmo alinejo 144. člena Zakona o kazenskem postopku. Glede na njen položaj v kazenskem postopku je bila upravičena do seznanitve z vloženo zahtevo za varstvo zakonitosti. Zato bi ji moralo Vrhovno sodišče vročiti zahtevo za varstvo zakonitosti, ki jo je vložil vrhovni državni tožilec, ter ji omogočiti, da se do zahteve opredeli. Ker tega ni storilo, je pritožnici odvzelo možnost sodelovanja v postopku in je s tem kršilo njeno pravico do izjave iz 22. člena Ustave.

Ustavno sodišče lahko, če ugotovi, da so bile v kazenskem postopku subsidiarnemu tožilcu kršene njegove ustavno zavarovane temeljne procesne garancije, izda le ugotovitveno odločbo. V samo pravnomočno oprostilno sodbo oziroma pravnomočno ustavljen postopek pa ne more poseči.

Geslo:

1.5.51.2.8 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Ugotovitev kršitve ustavne pravice.

5.3.13.18 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Enakost orožij „(22, 14)“.

5.3.1 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Pravica do dostojanstva „(21)“.

5.3.13.19 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Načelo kontradiktornosti.

5.3.14 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Ne bis in idem „(31)“.

5.3.13.21 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Domneva nedolžnosti „(27)“.

1.4.10.6 - Ustavno sodstvo - Postopek - Vmesni postopki - Izločitev sodnika.

Pravna podlaga:

Člen 22, Ustava [URS]

Člen 46, 49.1, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:

⌘

Dokument v PDF obliki:

 [Up-1084-16.pdf](#)

Polno besedilo:

Up-1084/16-19

5. 6. 2019

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Špele Mlakar, Ljubljana, ki jo zastopa Gregor Simončič, odvetnik v Ljubljani, na seji 5. junija 2019

odločilo:

Ugotovi se, da je bila pritožnici s sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 72264/2010 z dne 13. 10. 2016 kršena pravica iz 22. člena Ustave.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Pritožnica je imela v postopku položaj oškodovanke kot tožilke in je v kazenskem postopku uveljavljala tudi premoženjskopravni zahtevek. Okrožno sodišče v Ljubljani je obdolženega spoznalo za krivega storitve kaznivega dejanja poslovne goljufije po drugem v zvezi s prvim odstavkom 228. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17 – KZ-1). Izreklo mu je pogojno obsodbo devet mesecev zapora s preizkusno dobo treh let in pod nadaljnjim pogojem, da v istem roku pritožnici plača premoženjskopravni zahtevek v višini 84.252,74 EUR. Višje sodišče v Ljubljani je kot neutemeljeno zavrnilo pritožbo obdolženčevega zagovornika in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.

2. Zoper sodbo sodišča druge stopnje je vrhovni državni tožilec vložil zahtevo za varstvo zakonitosti. Z izpodbijano sodbo je Vrhovno sodišče ugodilo zahtevi za varstvo zakonitosti in obsojenega oprostil kazenske obtožbe, pritožnico pa je s premoženjskopравnim zahtevkom napotilo na pravdo.

3. Pritožnica zatrjuje kršitev pravic iz 14., 22. in 29. člena Ustave. Opozarja, da je ni nihče obvestil o vloženi zahtevi za varstvo zakonitosti. Iz kazenskega spisa pa naj bi bilo razvidno, da je Vrhovno sodišče obdolženca in njegovega zagovornika obvestilo o vložnem izrednem pravnem sredstvu

in jima omogočilo izjavljanje. S tem naj bi bili pritožniki kršeni pravica do izjave (22. člen Ustave) in pravica do kontradiktornega postopka (29. člen Ustave). Odvzete naj bi ji bile temeljne procesne garancije, ki morajo biti zagotovljene v vsakem postopku, saj naj bi kot stranka imela pravico do seznanitve z dejstvi in okoliščinami, ki utegnejo vplivati na njen pravni položaj, ter do opredelitve glede njih. Kršena naj bi ji bila tudi pravica do enakosti pred zakonom (14. člen Ustave). Do rezultata, da ne gre za kaznivo dejanje, naj bi sodišče prišlo prav zaradi odsotnosti obvestila pritožnici o vložnem izrednem pravnem sredstvu. Sodba Vrhovnega sodišča naj bi povzemala ugotovitve tožilstva in obrambe, manjkalo pa naj bi pojasnilo pritožnice, ki bi zbistrilo sliko zadeve. V nadaljevanju ustavne pritožbe pritožnica še pojasni, na katerih napačnih izhodiščih je Vrhovno sodišče utemeljilo oprostilno sodbo.

4. Ustavno sodišče je na seji senata ustavno pritožbo zoper izpodbijano sodbo sprejelo v obravnavo s sklepom št. Up-1084/16 z dne 5. 11. 2018. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) je o tem obvestilo Vrhovno sodišče. V skladu z drugim odstavkom istega člena pa je z ustavno pritožbo seznanilo obdolženca, ki je predlagal njeno zavrženje oziroma zavrnitev.

5. Ustavno sodišče je vpogledalo v spis Okrožnega sodišča v Ljubljani št. I K 72264/2010.

B.

6. Ustava v 22. členu vsakomur zagotavlja enako varstvo pravic v postopku pred sodiščem in drugimi državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih. Bistvena vsebina pravice iz 22. člena Ustave je v tem, da posamezniku zagotavlja možnost, da se udeležuje postopka, v katerem se odloča o njegovi pravici, ter možnost, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembni za odločitev o njegovi pravici.^[1] Iz tega ustavnoprocenega jamstva izhaja med drugim pravica do kontradiktornega postopka oziroma pravica do izjave, na podlagi katere morata biti vsaki stranki zagotovljeni možnost sodelovanja v sodnem postopku in možnost obrambe pred vsemi procesnimi dejanji, ki bi lahko vplivala na njene pravice ali na njen pravni položaj.^[2] Pravica do izjave, ki temelji na spoštovanju človekove osebnosti in dostojanstva (34. člen Ustave), stranki zagotavlja, da jo bo sodišče obravnavalo kot aktivnega udeleženca postopka in ji omogočilo učinkovito obrambo pravic ter s tem možnost, da aktivno vpliva na odločitev v zadevi, ki posega v njene pravice in interese. Pomen te pravice je torej zagotoviti, da bo stranka subjekt in ne le objekt postopka.^[3]

7. Tudi po sodni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) načelo kontradiktornosti, ki je izraz pravice do poštenega sojenja po 6. členu Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – EKČP), zahteva, da morajo biti stranke postopka med drugim seznanjene z vsemi dokazi ali vloženiimi stališči in imeti možnost dajanja pripomb nanje, da bi lahko vplivale na odločitev sodišča.^[4] Sodišče je dolžno zagotoviti strankino polno sodelovanje v postopkih, vključno z vročitvijo vseh dokumentov iz spisa, s tem pa ji zagotoviti možnost dajanja pripomb na dokumente. Pri tem ni treba ugotavljati, ali je opustitev vročitve dokumenta stranki dejansko povzročila škodo. Obstoj kršitve je mogoč tudi ob odsotnosti škode.^[5]

8. Iz spisa Okrožnega sodišča v Ljubljani št. I K 72264/2010 je razvidno, da zahteva za varstvo zakonitosti, ki jo je vložil vrhovni državni tožilec, pritožnici ni bila vročena. Bila pa je vročena obdolžencu in njegovemu zagovorniku; slednji je nanjo tudi odgovoril. Obramba se je v odgovoru strinjala s stališči vrhovnega državnega tožilca v zahtevi za varstvo zakonitosti in je prav tako predlagala spremembo izpodbijane obsodilne sodbe. Te trditve pa je dokončno sprejelo Vrhovno sodišče, kar je imelo za posledico spremembo sodb nižjih sodišč v smeri oprostitve obdolženca celotne kazenske obtožbe in razveljavitve pritožnici že pravnomočno prisojenega premoženjskopравnega zahtevka.

9. V skladu z drugim odstavkom 423. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 66/17 – v nadaljevanju ZKP) Vrhovno sodišče izvod dovoljene in pravočasne zahteve za varstvo zakonitosti pošlje nasprotni stranki v odgovor. Navedena zakonska določba je namenjena zagotavljanju kontradiktornosti postopka odločanja o tem izrednem pravnem sredstvu.[6] Pritožnica je bila kot subsidiarna tožilka stranka postopka v smislu osme alineje v zvezi s sedmo alinejo 144. člena ZKP. Glede na svoj položaj v kazenskem postopku je bila upravičena do seznanitve z vloženo zahtevo za varstvo zakonitosti. Zato bi ji morale Vrhovno sodišče vročiti zahtevo za varstvo zakonitosti, ki jo je vložil vrhovni državni tožilec, ter ji omogočiti, da se do zahteve opredeli. Ker tega ni storilo, je pritožnici odvzelo možnost sodelovanja v postopku in je s tem kršilo njeno pravico do izjave iz 22. člena Ustave.

10. Po 31. členu Ustave[7] nihče ne sme biti ponovno obsojen ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil kazenski postopek zoper njega pravnomočno ustavljen, ali je bila obtožba zoper njega pravnomočno zavrnjena, ali je bil s pravnomočno sodbo oproščen ali obsojen. V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo na podlagi te pravice domneva nedolžnosti, ki po 27. členu Ustave velja v kazenskem postopku za vsakogar, dokler ni njegova krivda ugotovljena s pravnomočno sodbo, preraste v primerih pravnomočne ustavitve kazenskega postopka, pravnomočne oprostilne in pravnomočne zavrnilne sodbe v neizpodbojno domnevo, ki učinkuje absolutno.[8] Na podlagi navedenega lahko Ustavno sodišče, če ugotovi, da so bile v kazenskem postopku subsidiarnemu tožilcu kršene njegove ustavno zavarovane temeljne procesne garancije, izda le ugotovitveno odločbo, v samo pravnomočno oprostilno sodbo oziroma pravnomočno ustavljen postopek pa ne more poseči.[9] Zato je Ustavno sodišče v izreku te odločbe ugotovilo kršitev pritožničinih ustavnih pravic, izpodbijane sodbe Vrhovnega sodišča pa ni razveljavilo.

C.

11. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 46. člena v zvezi s prvim odstavkom 49. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik in dr. Katja Šugman Stubbs. Sodnik Marko Šorli je bil pri odločanju o tej zadevi izločen. Ustavno sodišče je odločbo sprejelo soglasno.

dr. Rajko Knez
Predsednik

[1] Odločba Ustavnega sodišča št. Up-741/06 z dne 18. 6. 2009 (Uradni list RS, št. 57/09), 5. točka obrazložitve.

[2] Sklepa Ustavnega sodišča št. Up-184/98 z dne 2. 2. 1999 (OdlUS VIII, 134), 3. točka obrazložitve, in št. Up-216/99 z dne 19. 12. 2000 (OdlUS IX, 315), 3. točka obrazložitve.

[3] Odločbi Ustavnega sodišča št. Up-39/95 z dne 16. 1. 1997 (OdlUS VI, 71), 10. točka obrazložitve, in št. Up-570/10 z dne 13. 10. 2011 (Uradni list RS, št. 93/11), 9. točka obrazložitve.

[4] Sodba ESČP v zadevi *Perak proti Sloveniji* z dne 1. 3. 2016, 41. točka obrazložitve.

[5] Prav tam, 44. in 45. točka obrazložitve.

[6] ESČP je pogosto poudarilo, da so postopkovna pravila zasnovana tako, da zagotovijo učinkovito delovanje pravosodja in skladnost z načelom pravne varnosti, stranke postopka pa upravičeno pričakujejo uporabo teh pravil. Prim. prav tam, 41. točka obrazložitve; sodba v zadevi *Cañete de Goñi proti Španiji* z dne 15. 10. 2002, 36. točka obrazložitve; sodba v zadevi *Miholapa proti Latviji* z dne 31. 5. 2007, 24. točka obrazložitve.

[7] Prepoved ponovnega sojenja v isti stvari (*ne bis in idem*) je določena tudi v 4. členu Protokola št. 7 k EKČP.

[8] Sklep Ustavnega sodišča št. U-I-92/97 z dne 8. 5. 1997 (Uradni list RS, št. 29/97, in OdlUS VI, 60). Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča št. Up-46/99 z dne 18. 12. 2002 (Uradni list RS, št. 5/03, in OdlUS XI, 290).

[9] Sklep Ustavnega sodišča št. Up-776/14 z dne 22. 6. 2017 (Uradni list RS, št. 59/17), 14. točka obrazložitve.

⇒

Vrsta zadeve:

ustavna pritožba

Vrsta akta:

posamični akt

Vlagatelj:

Špela Mlakar, Ljubljana

Datum vloge:

29. 12. 2016

Datum odločitve:

25. 6. 2019

Vrsta odločitve:

odločba

Vrsta rešitve:

ugotovitev kršitve človekove pravice

Objava:

Dokument:

US31946